

aj teritoriálnej a komoditnej štruktúre medzinárodného obchodu. Posledná časť kapitoly sa venuje významu Všeobecnej dohody o clách a obchode a Svetovej obchodnej organizácie pri liberalizácii a rozvoji medzinárodného obchodu v priebehu 20. a začiatkom 21. storočia.

Siedma kapitola logicky nadväzuje na predchádzajúcu kapitolu významom zahraničnoobchodnej politiky pre ekonomiku krajiny a analýzou základných autonómnych a zmluvných nástrojov zahraničnoobchodnej politiky. Posledná časť kapitoly je zameraná konkrétne na spoločnú obchodnú politiku EÚ a autonómne nástroje, ktoré EÚ uplatňuje voči tretím krajinám (spoločný colný sadzovník, kvóty, stropy, netarifné prekážky).

Vzhľadom na ekonomický rozvoj niektorých menej vyspelých krajín sa *ôsma kapitola* venuje postaveniu rozvojových krajín v medzinárodnom obchode. Pozornosť sa sústreďuje na špecifikáciu všeobecnej charakteristiky rozvojových krajín, ich spoločensko-ekonomickým znakom a diferenciacnym procesom v ich vývoji (novoundustrializované krajiny juhovýchodnej Ázie a najmenej rozvinuté krajiny). Kapitola analyzuje aj postavenie rozvojových krajín v medzinárodnom obchode a ich obchodnú spoluprácu s vyspelými ekonomikami.

V *deviatej kapitole* sa autori venujú postaveniu Slovenskej republiky v medzinárodnom obchode, pričom sa kladie dôraz na zmeny v zahraničnoobchodnej politike Slovenska počas transformácie z plánovanej na trhovú ekonomiku, ako aj na komparatívne výhody slovenskej ekonomiky. Kapitola sa venuje aj vývoju teritoriálnej a komoditnej štruktúry zahraničného obchodu Slovenska.

Desiata kapitola prináša pohľad na jednotlivé druhy obchodných operácií, ako sú napr. reexport, switch, barter, kompenzačné obchody, cash-back a ďalšie formy obchodovania na medzinárodných trhoch. Pozornosť sa venuje aj faktorom ovplyvňujúcim výber konkrétnej obchodnej metódy.

Na *desiatu kapitolu* svojim obsahom priamo nadväzuje *jedenásta kapitola*, ktorá rozoberá zmluvné zabezpečenie vývozných a dovozných operácií. Ana-

lyzovaný je celý logistický proces týchto operácií od právnych aspektov medzinárodnej kúpnej zmluvy, cez prípravu operácií (tvorba ceny, využitie INCOTERMS 2000) až po analýzu medzinárodnej kúpnej zmluvy (spôsob uzavretia, náležitosti, plnenie).

V logickej súvislosti s predchádzajúcimi kapitolami je aj *dvanásta kapitola*, ktorá sa zaoberá otázkou medzinárodného marketingu, analyzuje medzinárodné marketingové prostredie na makroúrovni aj mikroúrovni a venuje sa analýze jednotlivých zložiek marketingového mixu – produktu, cene, distribúciu a komunikácii.

Posledné tri kapitoly publikácie sa zameriavajú na otázky medzinárodných financií, platobnej bilancie a medzinárodného kapitálu a platobného styku. *Trinásta kapitola* približuje medzinárodný menový systém a jeho historický vývoj od 19. storočia (zlatý štandard, dolárový štandard a systém pružných menových kurzov) a európsky menový systém. Okrem toho sa venuje postaveniu Slovenska v Európskej menovej únii.

Štrnásť kapitola sa venuje analýze platobnej bilancie (štruktúra, transakcie, stav) a podstate a mechanizmu tvorby výmenných kurzov. Časť kapitoly si všíma obchodovanie na menových trhoch.

Posledná, *pätnásta kapitola*, sa zameriava na globálnu finančnú krízu a postavenie medzinárodného kapitálu v nej, ako aj na otázky platobného styku. Analyzuje hlavné príčiny vzniku krízy, realizáciu medzinárodného platobného styku v podmienkach EÚ, riziká v medzinárodnom obchode. Osobitne ju charakterizuje postavenie a použitie zmienek a šekov v medzinárodnom obchode, ako aj ďalšie platobné prostriedky (dokumentárne inkaso, dokumentárny akreditív).

Napriek tomu, že publikácia P. Baláza a kol. *Medzinárodné podnikanie* je primárne určená študentom Ekonomickej univerzity, som toho názoru, že môže prispieť k ďalšiemu vzdelávaniu aj odbornej verejnosti, pracovníkov v medzinárodnom obchode, ako i širokej verejnosti, ktorá sa o uvedenú problematiku zaujíma.

Martin Grešš

VELICHOVÁ, E.: Didaktika cvičnej firmy – teória a prax. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2010, 189 s., ISBN 978-80-225-3055-2.

Finančná kríza, ktorá zasiahla ekonomiku všetkých štátov, sa nepriaznivo podpísala pod súčasný stav na trhu práce. Stále viac absolventov aj ekonomických odborov napriek snahe zapojiť sa aktívne do pracovného procesu rozširuje nedobrovoľne rady nezamestnaných. V tomto neľahkom období sa o to viac prejavujú konkurenčné výhody jednotlivých uchádzačov, ktoré môžu viesť k úspešnému získaniu voľného

pracovného miesta. Jednou z nich je prax, ktorú často požadujú podniky pri inzerovaní voľných pracovných pozícií. Nie všetci študenti však počas štúdia pracujú v nejakej firme, a tak veľakrát pociťujú absenciu praktického precvičenia získaných vedomostí. Určitou náhradou, ktorá aspoň sčasti zastúpi reálnu prax v podniku, je absolvovanie vyučovacieho predmetu cvičná firma. Umožní študentom integrovať vedomosti, zruč-

nosti a návyky osvojené v rôznych predmetoch pri praktickom riešení ekonomických problémov, s ktorými sa môžu stretnúť v hospodárskej praxi.

Na Katedre pedagogiky NHF EU v Bratislave sa venuje otázkam cvičných firiem už viac rokov Ing. Ľudmila Velichová, PhD. Svojou prácou sa zaslúžila nielen o skvalitnenie vyučovania tohto predmetu, ale aj o rozpracovanie didaktických otázok pri jeho vyučovaní na stredných i vysokých školách. Svoje poznatky a skúsenosti z vyučovania i praxe využila pri tvorbe rôznych publikácií zameraných na problematiku cvičných firiem.

Na konci roka 2010 vyšla vo vydavateľstve Ekonóm vysokoškolská učebnica s názvom *Didaktika cvičnej firmy – teória a prax*. Ako už z názvu vyplýva, autorka rozpracúva problematiku cvičných firiem nielen z teoretickej stránky, ale venuje veľkú pozornosť aj praktickej stránke.

Učebnica je určená viacerým cieľovým skupinám. Má slúžiť ako základná študijná literatúra pre predmety cvičná firma a didaktika cvičnej firmy. Na skvalitnenie svojej práce ju môžu využiť aj učitelia stredných škôl vyučujúci predmet cvičná firma, ako aj lektori vzdelávacích kurzov Cvičná firma v rámci rekvalifikácie nezamestnaných.

Učebnica je štruktúrovaná do piatich kapitol, ktoré na seba logicky nadväzujú.

V prvej kapitole – *Didaktika cvičnej firmy ako hraničná vedná disciplína* – autorka vychádza zo vzniku a vývoja cvičných firiem v zahraničí a ich aplikácie do učebných plánov stredných škôl v Slovenskej republike. Zavedenie nového vyučovacieho predmetu si vyžiadalo vznik novej špeciálnej didaktiky – didaktiky cvičnej firmy, ktorá sa zaoberá didaktickými otázkami vyučovania tohto špecifického predmetu. Osobitnú pozornosť preto autorka venuje predmetu a metodológii skúmania didaktiky cvičnej firmy a jej vzťahu k odborovej didaktike ekonomických predmetov a k iným vedným disciplinám.

V druhej kapitole – *Cvičná firma ako špecifická organizačná forma vyučovania* – autorka venuje pozornosť pojmu cvičná firma a prístupu k nemu v prácach viacerých autorov. Predstavuje rôzne teoretické koncepcie cvičnej firmy, medzi ktorými majú popredné miesto koncepcia koncentrácie a precvičovania učiva, koncepcia cvičnej firmy ako náhrady praxe, koncepcia cvičnej firmy ako špecifického vzdelávacieho miesta, koncepcia činnostnej orientácie a koncepcia kľúčových kvalifikácií. Poukazuje na postavenie vyučovacieho predmetu cvičná firma v sústave ekonomických predmetov a na ciele, ktoré sú zakomponované v základných pedagogických dokumentoch a ich splnenie vedie k formovaniu absolventov, ktorí budú nielen disponovať ekonomickými vedomosťami, zručnosťami a návykmi, ale budú schopní ich využívať v praxi pri riešení rôznych úloh.

Tretia kapitola – *Zvláštnosti vyučovacieho procesu v cvičnej firme* – je zameraná na vyučovací proces predmetu cvičná firma. Tým, že cvičná firma syntetizuje poznatky ostatných vyučovacích predmetov a dáva ich na úroveň praktického využitia, podporuje vznik zvláštností pri vyučovaní v porovnaní s inými predmetmi. Tieto zvláštnosti sa týkajú rôznych stránok vyučovacieho procesu, napríklad obsahu a systému učiva, vyučovacích metód, prostriedkov, zásad, organizačnej formy, samotného učiteľa i práce žiakov, ako aj ich hodnotenia a klasifikácie.

Vo štvrtej kapitole – *Cvičné firmy v Slovenskej republike* – autorka analyzuje cvičné firmy z pohľadu štatistického spracovania, všíma si ich počet a rozmiestnenie na Slovensku i v ďalších krajinách. Metodicky a organizačne sú usmerňované Slovenským centrom cvičných firiem, ktoré je samostatným odborom Štátneho inštitútu odborného vzdelávania v Bratislave.

V piatej, najrozsiahlejšej kapitole – *Praktická časť – systém práce v cvičnej firme* – sleduje autorka cieľ pomôcť učiteľom pri vyučovaní tohto predmetu. Ocenia ju určite najmä začínajúci učitelia (ale nielen tí), lebo podrobným rozpracovaním jednotlivých častí im pomáha v náročnej príprave na vyučovanie. Nezaferiava sa len na odborný obsah, ale aj na didaktické návody ako postupovať pri jednotlivých krokoch založenia a vzniku podniku, činnosti jednotlivých oddelení a rozdelení pracovných pozícií. Podrobne rozoberá predmet a právnu formu podnikania cvičnej firmy, vytvorenie podnikateľského projektu, rozdelenie kompetencií a i. Vzhľadom na to, že cvičné firmy sa pravidelne zúčastňujú na medzinárodných veľtrhoch v Slovenskej republike i v zahraničí, na ktorých prezentujú svoju činnosť a výrobky, autorka podrobne rozoberá problematiku katalógu cvičnej firmy a veľtrhov cvičných firiem. Komplexnosť ponímania economickej problematiky si vyžaduje riešiť aj ďalšie otázky praxe, napríklad daní, sociálneho poistenia, vzťahu s bankami, účtovníctva a i.

Vysokoškolská učebnica *Didaktika cvičnej firmy – teória a prax* je prínosom pre vyučovanie predmetov cvičná firma i didaktika cvičnej firmy. Vystihuje podstatu danej problematiky a autorka si uvedomuje, že nie je dôležitá len odborná stránka vyučovania, ale aj samotná príprava budúcich učiteľov na vyučovanie predmetu. Môžeme povedať, že prezentuje komplexný prístup k danej problematike z teoretickej i praktickej stránky, pričom dodržiava všetky požiadavky na obsahovú, metodickú a formálnu stránku, kladené na napísanie vysokoškolskej učebnice. Veríme, že si nájde svojich čitateľov nielen z radov študentov, budúcich učiteľov ekonomických predmetov, ale aj z radov učiteľov pôsobiacich v pedagogickej praxi.

Darina Orbánová